

Mikko Heikkilä

Fennoskandian kielellistä esihistoriaa käsittelevästä väitöstutkimuksesta

Professori Kaisa Häkkisen arvioon (*Historiallinen Aikakauskirja* 2/2015) väitöskirjastani *Bidrag till Fennoskandiens språkliga förhistoria i tid och rum* ei sisällynyt mitään historiatieteen alalta. Monitieteiseen väitöskirjaani sisältyvän historiatieteellisen asiasisällön arvioinnin asemesta Häkkinen on täyttänyt arviotaan pitkillä epäsuorilla lainauksilla väitöskirjani sääntömääräisestä yleistajuisesta suomenkielisestä tiivistelmästä ja esipuheesta, jonka sisällön referoimisesta on virheitä minun vahingokseni. Vaikka Häkkinen itsekin toteaa väitöskirjani sisällöllisen laajuuden ja yksityiskohtien runsauden, hän ei arviossaan ole kumonnut ainoatakaan minkään käsittelemäni tieteenalan substanssisisällön yksityiskohtaa. Sen sijaan hän on kirjoittanut muun muassa tekijän taustan yksityiskohdista kuten hänen kesänvietostaan Rovaniemellä vuonna 2009.

Häkkinen on väärässä kirjoittaessaan, että ”*äkkiä tekijä huomasi omien sanojensa mukaan olevansa*, paitsi nordisti, myös fennougristi, germanisti ja historiantutkija” (kursivointi Heikkilän), sillä esipuheessani ei sanota niin. Siinä sanotaan, että ”[h]uomasin pian, että lainasanatutkimus vaikuttaa tarjoavan erittäin hyvät mahdollisuudet kieltenväliseen diakroniseen tutkimukseen”, mikä on aivan eri asia. Asiantuntemusalueeni laajeneminen ei tapahtunut äkkiä huomaamalla, vaan asioihin perehtymisen, tut-

kimustyön ja tieteellisten julkaisujen myötä monen vuoden kuluessa, mikä väitöskirjani esipuheesta ja lähdeluettelosta ilmenee. Koska Häkkisen arviosta saattaa saada sen käsityksen, että ”nopeasti syntynyt” väitöskirjani olisi ensimmäinen julkaisuni, lienee syytä mainita, että olin jo ennen monografiaväitöskirjani valmistumista julkaissut eri kielillä yhteensä satoja sivuja vertaisarvioituja tieteellisiä julkaisuja arvostetuissa tieteellisissä aikakauslehdissä kaikilta Häkkisen mainitsemlta tieteenaloilta.

Monet Häkkisen arviossaan esittämistä väitteistä ovat henkilöön käyviä ja/tai loukkaavia, kuten esimerkiksi, etten olisi yrittänytkaan hankkia edes perustietoja väitöskirjani aihepiiristä ja ettei ”toivottoman laaja” väitöskirjani sisältäisi mitään uutta. Jos en myöskään olisi väitöskirjassani ottanut huomioon aiempaa tutkimusta, niin väitöskirjani lähdeluettelo ei olisi 40 sivua pitkä ja leipäteksti tiheään lähdeviitotettu. Tutkimuskirjallisuuden tuntemukseni ja aiemman tutkimuksen huomioimiseni todettiin väitöskirjani tarkastuksessa perusteelliseksi, joten väitteellään Häkkinen tulee väitöskirjani kritisoinnin lisäksi samalla kyseenalaistaneeksi väitöskirjani arviointilautakunnan muodostaneiden professoreiden kompetenssin. Toisaalla arviossaan Häkkinen tulee itsekin myöntäneeksi runsaan lähdekirjallisuuden käyttöni kirjoittaessaan, ettei väitöskirjan lukijan voi edellyttää perehtyvän ”kaikkein mainittuun lähdekirjallisuuteen”. Perustietojen puuttumisväitteen johdosta on puolestaan syytä mainita, että minulla on yliopistollinen arvosana pohjoismaisten kielten lisäksi muun muassa yleisessä kielitieteessä sekä Suomen historiassa ja yleisessä historiassa. Mitä tulee aiempaan tutkimukseen ja asioiden käsittelytapaan, esimerkkeinä aiemman tutkimuksen laajasta analyttisestä huomioimisesta ja tutkimusaiheen perusteellisesta käsittelystä väitöskirjassani toimikoot vaikkapa niin sanottu germaanisen äänneensiroksen (= germanistiikka) ja maakuntanimi Satakunnan (= mm. historiatiedettä) alkuperän ja ajoituksen

---

FT Mikko Heikkilä työskentelee tutkijana Tampereen yliopistossa. Sähköposti: mikko.k.heikkila@uta.fi.

kymmenien sivujen pituiset synteesiin pyrkivät analyysit.

Kirjoittaessaan että monografiatutkimukseen kuuluisivat muun muassa ”teoreettisen kehityksen ja valittujen metodien käsittely, aineiston rajaus ja kuvaus” sekä ”päätelmien teko” Häkkinen implikoi, etteivät ne sisälly väitöskirjaani. Eikö subjektiivisen ajan rajallisuudesta kirjoittanut Häkkinen ole lukenut voimakkaasti kritisoidun väitöskirjaani kunnolla vai mistä on kyse? Päätelmien teon osalta Häkkinen itse kumoaa esittämänsä kritiikin kirjoittaessaan väitöskirjani päätelmistä arvionsa seuraavassa kappaleessa.

Väitöskirjani alkutiivistelmän valikoiva referointi ja sitä arvioissa seuraava *namedropping* häivyttävät väitöskirjani uudet tutkimustulokset, joista suurta osaa ei voi olettaakaan mainitun ja eritellyn lyhyessä yleistajuisessa alkutiivistelmässä. Väitöskirjani jokaisessa sisältöluvussa (luvut 2–5) on oma alalukunsa sekä johtopäätöksille että yhteenvedolle, ja tämä näkyy jo sisällysluettelosta. Esimerkkinä uusista tutkimus-

tuloksista mainittakoon, että väitöskirjaani sisältyy sen tieteenalojen tutkimushistorian aikana ensimmäistä kertaa rekonstruoitu kantagermaanin, kantaskandinaavin, kantasuomen ja kantasaamen äänne muutosten (78 kpl) sisäinen ja keskinäinen relatiivinen kokonaiskronologia, mikä ilmenee alkutiivistelmästäkin.

Arvionsa lopuksi Häkkinen esittää tiedeyhteisölle väitöskirjani tarkoituksellista huomiotta jättämistä ja mainitsee perusteeksi aiemman tutkimuksen puutteellisen huomioimisen väitöskirjassani. Häkkisen mainitsema peruste pohjautuu puolestaan pelkästään esipuheeseen, ei lainkaan väitöskirjani varsinaiseen sisältöön. Esipuheen yksityiskohtainen käsittely ja arvosteleva erittely on väitöskirja-arviossa jo sinällään poikkeuksellista, ja suorastaan asiatonta on sen perusteella ehdottaa tiedeyhteisölle väitöskirjan tarkoituksellista huomiotta jättämistä. Miten *Historiallisen Aikakauskirjan* lukijoiden pitäisi suhtautua Häkkisen väitöskirja-arvioon? Minä en ryhdy neuvomaan ketään mitenkään, vaan jätän asian itse kunkin omaan harkintaan.